

D R E P T U L

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

APARE ODATA PE SAPTAMANA SUB CONDUCEREA D-lor

C. G. DISSESCU

†. ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. GERBAN, G. MEITANI,
N. POLIZU-MICȘUNEȘTI, C. HAGI-THEODORAKY

SILIU RĂDULESCU
PRIM-REDACTOR

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

E. Christoforeanu și C. Paraschivescu. — *Responsabilitatea căraușului în transportul de persoane în caz de accident.*

Jurisprudența Română. — *Inalta Curte de Casație și Justiție, secția II.* — Judecător de instrucție. — Absență. — Inlocuire. — Grefier. — Contrasemnarea actelor judecătorești. — Mărturisirea inculpatului. — Conflicte de muncă. — Funcționari publici. (N. C. Schina și alții cu Minist. Public).

Curtea de Apel din București, secția I — Expropriere pentru utilitate națională. — Resilierea contractului de arendare. (C. Costescu-Comăneanu cu Pandelescu Gheorghiu).

Secția II. — Vânzare mobilă. — Lucru de furat. — Depositar. — Acțiune în garanție de evicțiune. (Al. I. Drăghici cu M. Venulescu). — Notă de I. D. Filitti.

Responsabilitatea căraușului în transportul de persoane în caz de accidente.

Natura sa juridică și aplicabilitatea art. 1475 și 1487 c. civ.; 423 și 425 c. com.

I

Transportul de persoane a fost cu totul neglijat de legiuitorii celor mai multe țări, dându-se toată atenția numai transportului de lucruri. Motivul acestei omisiuni regretabile, îl găsim în faptul că, în momentul confecționării codurilor moderne, pe când transportul de persoane era foarte redus, traficul de lucruri luase o întinsă dezvoltare, din care cauză acesta din urmă în mod forțat, s'a impus ca o preocupare de competența tuturor legiuitorilor, ceea ce a avut ca urmare, regulamentul completă a transportului de lucruri, soluționarea delicatei probleme a responsabilității părților, rezultată din contractul de transport — și a cesiunii daunelor.

Însă, dacă era logic, ca legiuitorul să disciplineze acest fel de transport, din cauza rolului imens ce-l joacă în general în progresul omenirii, pe toate țărilor și în special în dezvoltarea economică și comercială a ei, nu mai puțin necesar ar fi fost ca același legiuitor, să se fi ocupat în opera sa legislativă, și de transportul persoanelor; în tot cazul, chiar dacă la începutul secolului trecut, când s'au încheiat aproape în majoritatea lor, legile fundamentale ale diferitelor țări, din occident, din lipsa unui trafic de persoane dezvoltat, legiuitorii respectivi, au putut să treacă cu vederea acest fel de trafic, s'ar fi putut cel puțin în decursul timpului, cu ocazia numeroaselor modificări

aduse codurilor comerciale, să se introducă în codurile respective și dispozițiuni referitoare la transportul de persoane. Or, cu foarte puține excepțiuni, după cum vom vedea, în cele mai multe țări, nu există nici o dispozițiune referitoare la responsabilitatea căraușilor în transportul de persoane. Ori, acest fapt e cu totul injust, căci dacă astăzi milioane de călători recurg la oficiul c. f. r., pentru interesele lor personale, deplasându-se cu ajutorul trenului, nimic nu ar fi mai logic decât ca siguranța transportului lor să fie garantată de lege.

În Camera italiană, cu ocazia discuțiunii în jurul proiectului codului de comerț, mulți oratori au insistat să se includă în lege și norme precise, relative la responsabilitatea căraușilor în general față de călători (1) că toate acestea redactorul codului a respins toate propunerile făcute în acest sens, obiectând că principiile, cari ar trebui să domine contractul de transport al persoanelor, sunt cu totul opuse aceloră privitoare la contractul de transport al lucrurilor fiindcă se referă la o materie delicată, care e din cadrul obicinuit a chestiunilor tratate de cod, și că prin urmare, transportul persoanelor ar trebui reglementat printr-o lege specială; și de fapt guvernul promisese să vie cu o lege respectivă, care însă până azi nu a fost prezentată Corpurilor legiuitoare.

Legiuitorul nostru, nefăcând în codul comercial decât operă de traducere aproape fidelă a codului italian, s'a mulțumit numai cu ceea ce se găsea în codul tradus, fără să fi adăugat absolut nimic la transportul persoanelor. Acest legiuitor însă ar avea o scuză, și anume aceea, că la noi în momentul promulgării codului comercial, traficul de persoane în genere era foarte redus; și că, dacă aiurea, existau oarecari dispozițiuni referitoare la acest transport, ele erau lipsite de o construcțiune unitară și organică, ceea ce ar fi însemnat să se erijeze într'un inovator în această materie; căci, sau ar fi trebuit să facă operă de compilații a jurisprudențelor străine, sau a acestor elemente răslețite prin diverse legi speciale, din care să extragă normele juridice necesare în materie, sau, dacă ar fi voit cu tot dinadinsul să facă operă originală, ar fi fost silit să recurgă la izolatele deciziuni pronunțate

1) Memoriale ministeriale sul contratto di trasporto-lavori preparatori I; 2 p. 345.

de instanțele noastre judecătorești, precum și la practica noastră comercială, complectându-le cu norme extrase din principiile generale de drept. Inșă rezultatele unei atari legi, ar fi fost foarte dubioase, căci nefiind întemeiate pe o experiență îndelungată, ar fi conținut multe dispozițiuni contrarii spiritului practic dominant în această materie, și deci ele ar fi fost greu adaptabile. Cu toate acestea, dacă în 1887 cheia unei astfel de legi speciale era greu de găsit, ar fi putut legiuitorul să prevadă în regulamentul său din 1920, oarecari dispozițiuni, cu privire la responsabilitatea C. F., căci între timp jurisprudența română s'a complectat devenind constantă în cele mai multe din chestiunile nesoluționate încă sau controversate în doctrină.

*

Germanii au fost cei dintâi, cari au înțeles gravitatea acestei omisiuni și prin legea din 1871 au prevăzut în mod detaliat daunele la cari se expun cărașii față de călători: daune pentru cauze de boală, lucruri cesans, *damnum emergens*, incapacitate, rănire, sau mparte provocată de accident de căi ferate. Tot astfel legea elvețiană din 1893, modificată în 1905, în care se specifică cu acelaș lux de detalii, cazurile în cari pot avea loc acțiunile în daune, în contra cărașului, pentru accidente survenite în timpul călătoriei, cu inovațiunea că atunci când accidentul se datorește în parte și neglijenței sau nerespectării prescripțiunilor regulamentare din partea călătorului, daunele se vor reduce în proporție cu gradul culpei călătorului. (1) Din felul daunelor ce se acordă călătorului, se întrevede clar caracterul contractual pe care legiuitorul a înțeles să-l acorde responsabilității cărașului; însă deși aceste dispozițiuni, consacără principiul responsabilității cărașului în caz de accident, nici Germanii, nici Elvețienii, nu au parvenit să-l ridice la rangul unui principiu fundamental de drept, căruia recunoscându-i o atare autoritate juridică, să-l înscrie și să-l câștige în mod definitiv dreptului comun, ci l'au lăsat să subsiste în baza unor legi speciale, prin urmare cu caracter derogatoriu la legile generale.

Ceeace ne pare mai curios, este faptul că în Franța și Italia nu s'a curmat până în prezent această controversă, care a frământat de atâtea decenii doctrina, nereușindu-se încă a se formula și introduce în codul respectiv principiul responsabilității cărașului, atât de imperios cerut de interesele marelui public. (2)

Comisiunea însărcinată în 1919 cu reformarea codului comercial italian, a recunoscut necesitatea acestui principiu, și în consecință l'a înscris în proiectul său.

Asupra acestei chestiuni vom reveni.

II

În codul comercial maritim, legiuitorul prescrie oarecari dispozițiuni cu privire la transportul persoanelor și la responsabilitatea căpitanului față de călători (art. 592—600). Iar art. 1470 cod. civ. specificând diversele

locațiuni de lucrări, enunță la punctul 2, pe „aceea a cărașilor și a căpitanilor de corăbii, cari se însărcinează cu transportul persoanelor sau a lucrurilor“, fără însă ca în articolele ulterioare, și anume: 1473—1477 inclusiv, să atingă chestiunea responsabilității cărașilor, la transportul de persoane, mulțumindu-se să prescrie oarecari norme numai cu privire la transportul lucrurilor.

Și atunci, în tăcerea absolută a legii, nu ne-ar rămâne decât să ne referim la dreptul comun, din principiile căruia să extragem oarecari reguli, aplicabile acestei responsabilități; și sursa unică în această privință nu am putea-o găsi, decât în art. 998 și 999 cod. civ., cari tratând despre responsabilitate în caz de delict și quasi-delict, s'ar putea aplica și cărașilor, asimilând accidentele de persoană, delictelor sau quasi-delictelor. De altfel aceasta este și teoria care a avut un larg ecou, în doctrină, fiind susținută și azi de numeroși autori.

Vidari 1) aprofundând cu cunoscute-i competență responsabilitatea cărașilor, rezultată din contractul de transport al persoanelor, îi găsește două aspecte distincte: unul de natură contractuală, dedus din fapta direct imputabilă administrației C. F., altul de natură aquiliană, dedus din fapta indirectă imputabilă ei.

Însă, pentru motivele ce se vor vedea mai jos, această teorie nu se poate susține în drept, căci înainte de toate nu putem înțelege cum un contract poate să dea naștere la două feluri de responsabilități. S'ar putea crede totuși că în speță, abstracție făcând de origina acestor două responsabilități, ar fi posibilă aplicarea concomitentă a lor, și anume: a) s'ar putea aplica responsabilitatea aquiliană, atunci când nu s'ar putea exercita acțiunea rezultată din cea contractuală; sau b) s'ar putea aplica cea contractuală, absorbind și pe cea aquiliană, când faptul imputabil ar constitui înainte de toate o violare de contract și numai în al doilea rând, un delict civil și că în acest caz culpa ex contractu ar prevala în mod logic asupra culpei ex delictu, cu toate că fundamentul juridic al responsabilității cărașilor, l'am găsi în art. 998—999 cod. civil.; că, prin urmare, din moment ce ne putem imagina existența unui fapt, care să conțină violarea unei clauze contractuale, și a unei reguli penale, s'ar deduce că cele două responsabilități respective, deși au origini deosebite, totuși ar putea coexista distinct una de alta; dar întrucât coexistența lor în aceeași instanță nu e posibilă, și nici a le invoca pe amândouă, spre a trage un îndoit profit, se va exercita sau una sau alta, după posibilități, de exemplu: când acțiunea contractuală ar fi prescrisă, ar urma să se exercite cea delictuală.

1) Dispozițiuni analoge, însă mai puțin complete găsim și în c. civ. austriac.

2) *Albert Wahl, Droit Commercial*, 1922, p. 418 No. 1252.

1) *Dir. Com. IV No. 2798 urm; idem marchezini I, 127 urm; Bruschetini Int. Dir. e. Caur, 1901, II, 84.*

Aceste raționamente juridice, deși cu o mare suprafață de adevăr, în fond sunt inadmisibile. 1)

(Va urma)

E. Cristoforeanu

Doctor în drept din Roma, avocat

C. Paraschivescu-Bălăceanu

Doctor în drept din Paris, avocat

1) O teorie tot atât de eronată ca și aceea a lui Vidari, dar care comportă consecințe juridice mai puțin importante este aceea a jurisconsultului Grassi, care în opera sa „Il contratto di trasporto” (No. 47 1918), vede responsabilitatea tot sub două aspecte: 1) *directă* când Administrația Căilor Ferate nu a pus diligența unui bonus pater familias în organizarea unui transport, astfel ca să asigure buna stare a persoanei călătorului, utilizând un material rulant uzat, edictând dispozițiuni și instrucțiuni necomplete, și b) *indirectă* aceea comisă de agenți săi în timpul funcțiunii lor. Distincția pe care o face Grassi între aceste două responsabilități nu este pe nimic întemeiată: agenții C. F. sunt numai simpli sub-ordonanți puși sub directă supraveghere a Administrației, putând deci angaja responsabilitatea comitetului, numai când fapta lor vătămătoare s'a întâmplat cu ocazia executării unui ordin sau instrucții primite de la comitent; ei sunt adevărați reprezentanți ai administrației lucrând în virtutea unor atribuțiuni deferite fie căruia de la centru; în această calitate ei reprezintă organele de execuție ale administrației, se substituie voinței sale, se confundă cu ea și deține o parte din suveranitatea ei, deși ca pînă în practică și realizează programul emanat de la centru cu privire la circulația trenurilor aplicând și executând regulamentul.

Prin urmare fapta lor este a administrației însăși și împreună cu organele centrale, ei constituiesc un tot indivizibil, activitatea unora explicându-se și completându-se cu activitatea acestor organe.

Din cele mai sus rezultă că distincția făcută de Grassi întru aceleiași responsabilități, pe lângă faptul că-i lipsită de orice criteriu juridic, nici nu prezintă vre-o utilitate practică; responsabilitatea indirectă se confundă aci cu cea directă din punct de vedere al conținutului ei și prin urmare concluzia pe care autorul ar vrea s'o tragă din această distincțiune și anume aceea că responsabilitatea indirectă ar avea un caracter delictual, dispare; că astfel fiind art. 998 și 999 c. civ. nu-și pot găsi aplicațiunea lor în speță rămânând ca administrația C. F. R. să răspundă direct de culpa contractuală pentru fapta prepușilor săi căci în realitate, este chiar fapta C. F. R.

Gabba într-o adnotare în Giur. Ital. 1904, I, 2467 susține caracterul delictual al responsabilității căraușului, afirmând că într'un transport de persoane, contractul este numai o ocazie pentru provocarea delictului.

Casația din Torino e singura instanță supremă din Italia, care consideră responsabilitatea căraușului ca aquiliană. Într-o cunoscută jurisprudență, dată în 1901 (La Legge, 1901, I, 223), argumentează astfel: „Integritatea persoanei umane, fiind un bun superior, această persoană nu poate face obiectul unui contract; de aceea într'un caz de sinistru, nu ne putem referi la contractul de transport, ci la lege, care în această privință dispune jure imperii. Casația din Palermo, e pentru o soluție intermediară, admitând cumului (Giur. Ital. 1919, I 463),

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTITIE

Secțiunea II

Sedința de la 15 Mai 1923

Președenția D-lui C. Niculescu, consilier

N. C. Schina și alții cu Ministerul Public

JUDECĂTOR DE INSTRUCȚIE.—LIPSĂ.—DELEGAREA UNUI ALT JUDECĂTOR DE INSTRUCȚIE DE A LUCRA ÎN LOCUL CELUI ABSENT.—DACĂ ESTE VALABILĂ DELEGAȚIA DATĂ DUMINICA SAU ÎN SĂRBĂTOILE LEGALE.—ART. 15 DIN LEGEA ORGANIZĂRII JUDECĂTOREȘTI.—ART. 55 DIN PROC. PENALĂ.—ART. 386 DIN PROCEDURA CIVILĂ. GREFIER.—CONTRASEMNAREA ACTELOR JUDECĂTOREȘTI.—DACĂ ESTE NECESARĂ ȘI CÂND E vorba DE UN ACT DE ADMINISTRAȚIE LUAT DE PRIMUL-PREȘEDINTE.—ART. 57 DIN LEGEA ORG. JUDECĂTOREȘTI. INSTRUCȚIUNE.—MĂRTURISIREA PREVENITULUI.—DACĂ IMPLICĂ ÎNCETAREA INSTRUCȚIEI ÎNCEPUTĂ. CONFLICTE DE MUNCĂ.—FUNCTIONARI PUBLICI.—ART. 16, 27 ȘI 28 DIN LEGEA ASUPRA CONFLICTELOR DE MUNCĂ.

1. În caz de împiedicare din orice cauză a unui judecător de instrucție de a lucra la cabinetul său, primul-președinte pentru a înlocui pe titularul lipsă, poate să delege în cazuri urgente, chiar în zi de Duminică sau sărbători legale, pe orice judecător de la același tribunal, în afară de supleant deci și pe un judecător de instrucție de la alt cabinet.

2. Dispozițiunile art. 57 din legea organizării judecătorești cari prevăd că grefierul trebuie să contrasemneze actele încheiate de o Curte, de un tribunal sau de un judecător, se referă numai la acele acte date pe cale contencioasă sau grațioasă de o instanță judecătorească, în urma cererii justițiabililor, însă nu sunt aplicabile și actelor și măsurilor de pură administrație luate de primul-președinte, cum de exemplu delegarea unui judecător de instrucție de a lucra în locul altuia care este împiedicat să lucreze.

3. Mărturisirea prevenitului nu implică încetarea instrucției începută, de oare-ce nu totdeauna mărturisirea inculpatului face dovadă de inexistența faptului ce i se impută, ci ea trebuie coroborată și completată și cu alte dovezi și indicii pe care judele-instructor e dator a le stabili prin instruirea cauzei.

4. Cu toate că legea conflictelor de muncă nu este aplicabilă funcționarilor publici, totuși omisiunea Camerei de punere sub acuzare de a se pronunța asupra acestei chestiuni, ridicată de prevenit, nu este esențială, dacă se constată că mandatul de arestare a fost emis nu numai pe baza legii conflictelor de muncă, ci și pe baza art. 181 codul penal care prevede pedeapsa închisoarei până la un an.

No. 1110.—Respinse motivele I, II parța întâi și III ale recursului făcut de N. C. Schina, C. Dinulescu și G. Constantin.

nescu contra deciziei No. 212 din 1923 a Camerei de punere sub acuzare da pe lângă Curtea de apel București.

S'au ascuțat d-nii avocați Paul Iliescu, Sipsom și Traian Alexandrescu, precum și reurentul N. Schina în dezvoltarea sus arătate, motive; d-l procuror Al. Dem. Opreșcu în combateri.

Curtea deliberând,

Asupra motivelor I de recurs și II suplimentar.

„Greșită aplicatiune și exces de putere; în ceia ceia ce privește interpretarea art. 15 al legii de organizare judecătorească. Necompetința magistratului instructor care a emis mandatele de arestare, întru cât nu putea primul-prezident al trib. Ilfov, să dea o delegațiune în persoana unui judecător de instrucție titular al altui cabinet și într-o zi de sărbătoare, astfel în cât mandatul de arestare emis în aceste condițiuni este radical nul”;

„Violarea art. 57 din legea org. jud. și a art. 15 din aceeași lege. Primul-prezident, nu putea să delege pentru a înlocui pe judecătorul de instrucție absent de cât un judecător de la o secție a tribunalului, iar delegațiunea, pentru a fi valabilă trebuia contrasemnată de greșier, ceea ce nu s'a făcut în speță”.

Având în vedere că, prin decizia supusă recursului de față, Camera de punere sub acuzare a Curții de Apel din București a respins ca nefundat apelul făcut de recurenții N. Schina, C. Dinulescu și G. Constantinescu în contra jurnalului No. 8094 din 25 Aprilie 1923, prin care Trib. Ilfov s. I confirmase mandatele de arestare emise contra recurenților de cabinetul II instrucție dela acel Tribunal, pentru faptul că au îndemnat pe funcționari la grevă și nesupunere către legi.

Având în vedere că, prin motivul prim de casare, recurenții susțin că s'a violat legea, întrucât în lipsa judecătorului de instrucție, titularul dela cabinetul II, primul-președinte nu putea delega la acest cabinet un judecător de instrucție dela alt cabinet, și în zi de sărbătoare, iar prin motivul II suplimentar de recurs se mai susține că delegațiunea nu este valabilă, de oarece nu este contrasemnată de greșier.

Având în vedere că, din actele din dosar se constată că la 22 Aprilie 1923, d-l Paul Pastion, judecător de instrucție titular la cabinetul II de instrucție al Trib. Ilfov, cerând un concediu de 5 zile din cauză de boală, primul-președinte, prin rezoluția pusă pe însăși această cerere aprobând permisia cerută, a delegat pe d-l G. Brezeanu, jude-instructor la alt cabinet dela același Tribunal de a înlocui pe titular în timpul absenței sale;

Că, d-l G. Brezeanu a luat cunoștință de această delegație, semnând tot pe aceeași cerere de concediu a titularului;

Având în vedere că, art. 15 din l. de org. jud. și art. 55 din pr. penală, modificat prin primul articol, prescrie că atunci când un judecător de instrucție lipsește, se află bolnav sau din vreo altă cauză este împiedecat de a lucra, președintele Trib. delegă pe alt judecător a-i ține locul, afară de supleant; că, art. 386 din c. de pr. civ., care în lipsă de o dispoziție contrarie în pr. penală își are aplicațiunea și în materie penală, prevede că „execuțiunea silită nu se va face Duminicele și sărbătorile legale sau naționale prevăzute în legea vacanțelor, afară de cazurile urgente,

după o anumită încuviințare a președintelui Tribunalului sau Curții care a dat ordinul de executare”.

Considerând că, din aceste texte de lege rezultă că, în caz de împiedicare, din orice cauză, a unui judecător de instrucție de a lucra la cabinetul său, primul-președinte, pentru a înlocui pe titularul lipsă, poate să delege în cazuri urgente, chiar în zi de Dumineci sau sărbători legale, pe orice judecător dela același Tribunal, în afară de supleant, deci și pe un judecător de instrucție dela alt cabinet, de oarece, pe de o parte nici un text de lege nu face o distincțiune și nu oprește ca un jude-instructor să fie delegat la un alt cabinet, în lipsa titularului legal împiedicat;

Considerând că, în ce privește susținerea recurenților că, delegațiunea dată de primul prezident este nulă, de oarece nu este contra-semnată de greșier; că, dacă art. 57 din legea org. jud. prescrie că greșierul trebuie să contrasemneze actele încheiate de o Curte de un tribunal sau de un judecător și că ori ce act eșit dela o Curte sau trib. necontrasemnat de greșier se va socoti nul, această dispozițiune este referitoare numai la acele acte, date pe cale contențioasă sau grațioasă de o instanță judecătorească, în urma cererii justițabililor dar nu se poate susține că dispozițiunile citatului articol sunt aplicabile și actelor și măsurilor de pură administrație luate de primul-președinte al Tribunalului sau Curții în interesul bunului mers al instanței al cărei șef este.

Că, astfel fiind, în speță, nu se poate susține că este nulă ca nefiind contrasemnată de greșier rezoluția pusă de primul-președinte pe cererea de concediu a judecătorului de instrucție titular, prin care rezoluție delegă pe un alt judecător de instrucție a-i ține locul și despre care delegațiune acesta a semnat pe aceeași cerere că a luat cunoștință.

Asupra motivului II partea I:

„Exces de putere și greșită interpretare a art. 93 din proc. penală. Nemoțivare, de oarece circumstanțele în care s'a emis mandatul de arestare nu erau de natură gravă, iar arestarea nu era reclamată de un interes al siguranței publice”.

Având în vedere că, din decizia supusă recursului se constată că, pentru a respinge apelul recurenților, Camera de punere sub acuzare, după ce arată pe larg în ce constă faptul imputat fiecăruia din ei, motivează că, din examinarea lucrărilor din dosar se vede că, instrucțiunea cauzei este încă în curs și că deși preveniții au recunoscut că, faptul imputat lor este foarte grav și detențiunea lor preventivă mai este cerută ca măsură de ordine și de precauțiune pentru bunul mers al lucrărilor autorităților publice în interesul siguranței interioare a Statului, căci dacă preveniții ar fi lăsați liberi, prin faptele lor delictuoase ar continua să turbure ordinea publică;

Având în vedere că, din această motivare nu se poate susține că ar rezulta vreo contradicție între considerentele deciziunii, de oarece Camera arată pe larg că, deși recurenții au mărturisit faptul ce li se impută, totuși menținerea lor în prevenție este necesară în interesul siguranței exterioare a Statului;

Că, în afară de aceasta, mărturisirea preveniților nu implică încetarea instrucției începută, de oarece nu totdeauna mărturisirea inculpatului face dovadă de i-

nexistența faptului ce i se impută, ci ea trebuie coroborată și complectată și cu alte dovezi și indicii, pe care judele-instructor e dator a le stabili prin instruirea cauzei.

Că, astfel fiind, Camera de acuzare și-a motivat suficient hotărârea sa și a făcut o bună aplicațiune a art. 93 din codul procedurii penale care între altele prescrie că se poate da mandat de arestare în circumstanțe grave și când arestarea este indispensabilă instrucțiunii cauzei, sau este reclamată de un interes al siguranței publice.

Că, dar motivul II partea I de recurs este neîntemeiat.

Asupra motivului III de recurs.

„Camera de acuzațiune omite să se pronunțe asupra chestiunii ridicată înaintea tribunalului și relevată de noi în memoriul adresat camerei, în sensul că faptele astfel cum sunt stabilite nu pot constitui delictul prevăzut și pedepsit de ar. 16, 27 și 28 din legea pentru regulamentul conflictelor de muncă, care nu se aplică funcționarilor publici. De asemenea Camera judecând și apreciind în mod global legalitatea unor situațiuni de drept distincte săvârșite o nemotivare și c. emisiune“.

Având în vedere că, emitându-se mandatele de arestare în contra recurențelor, atât judele-instructor cât și Tribunalul și Camera de acuzare, constată că faptul pus în sarcina lor intră în prevederile art. 181 din codul penal, combinat cu art. 16, 27 și 28 din legea pentru regularea conflictelor colective de muncă.

Având în vedere că din memoriul depus de recurenți la Camera de punere sub acuzare se constată în adevăr că aceștia, între alte motive au susținut și pe acela că, faptul lor nu poate intra în prevederile legii conflictelor de muncă, cestiune asupra căreia Camera omite a se pronunța;

Considerând, însă, că, deși atât din întreaga cuprindere a legii conflictelor de muncă cât și din expunerea de motive și debaterile ce au avut loc în Parlament cu ocazia votării acestei legi rezultă că nu poate fi aplicabilă funcționarilor publici, și deși Camera de punere sub acuzare omite a se pronunța asupra acestei susțineri a recurenților, totuși această omisiune nu este esențială și ca atare ea nu poate atrage nulitatea deciziunii, de oarece mandatele de arestare au fost emise nu numai pe baza art. 16, 27 și 28 din această lege, ci și în baza art. 181 din codul penal care prevede pedeapsa închisoarei până la un an,

Având în vedere, în ce privește susținerea din partea II a motivului III de recurs că Camera de acuzare nu ia în considerare motivele de nulitate ridicate la prima instanță, că nici acest motiv nu este însemnat, de oarece Camera arată în decizia supusă recursului că, în această privință își însușește motivele Tribunalului care motivează netemeinicia lor.

Asupra motivelor de recurs referitoare la compunerea Camerei de punere sub acuzare și la cestiunea de a se ști dacă faptul imputat inculpaților intră în prevederile art. 181 din codul penal.

Având în vedere că, asupra acestor motive de recurs s'a ivit divergență de păreri,

Că, dar ele urmează a fi judecate din nou în conformitate cu art. 20 din legea organică a Curții de Casație. (1).

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

Secțiunea I

Audiența dela 4 Februarie 1923

P. eșediența D-lui N. N. Său'escu, consilier

C. Costescu-Comăneanu cu Pandele N. Gheorghiu

EXPROPRIERE PENTRU UTILITATE NAȚIONALĂ. — REZILIEREA CONTRACTELOR DE ARENDARE. — ART. 30° DIN LEGEA AGRARĂ.

Dispozițiunile art. 30 din legea agrară care indrituesc atât pe proprietar cât și pe arendași de a cere rezilierea contractelor de arendare când suprafața expropriată trece de 25% din suprafața totală a moșiei, se referă nu numai la exproprierea făcute în viitor în baza legii agrare, ci și la cele făcute sub decretul-lege 3697/918.

No. 27. — Admis apelul făcut de C. Costescu-Comăneanu în contra sentinței civile cu No. 966/922 a Trib. Ilfov, S. I în proces cu Pandele Gheorghiu.

S'au ascultat d-nii avocați Em. Dendrino pentru apelant și I. Niculescu pentru înt mat.

Curtea

Având în vedere apelul făcut de C. Costescu-Comăneanu, prin procuratorul său d. avocat Em. Dendrino, contra sentinței civile a Tribunalului Ilfov secția I-a c. c. cu No. 966 din 24 Noembrie 1922, prin care i s'a respins ca neîntemeiată acțiunea intentată prin petițiunea înreg. la No. 18739 dan 1922 contra arendașului său Pandele N. Gheorghiu-Lipeanu, pentru rezilierea contractului de arendarea moșiei Blijoiu din județul Prahova, autentificat de tribunalul Ilfov secția notariat la No. 7081 din 1919.

Având în vedere susținerile orale și concluziunile scrise ale părților, cum și actele din dosarul cauzei.

Având în vedere că în fapt se constată că prin contractul autentificat de tribunalul Ilfov secția notariat la No. 7081 din 1919, C. Costescu-Comăneanu reprezentat prin Maria A. Costescu, curatoarea averii sale, numită în această calitate prin deciziunea Curții de apel București, secția III-a, No. 44 din 30 Septembrie 1918, a arădat lui Pandele, N. Gheorghiu-Lipeanu, moșia Blijoiu, proprietatea sa, pendinte de comuna Blijoiu județul Prahova, pe termen de cinci ani cu începere de la 23 Aprilie st. v. 1919 și cu arendă anuală de 16.000 lei; că în acest contract, părțile au introdus în art. 2 clauza că în caz de expropriere, atunci, când exproprierea va fi definitivă, se va urma potrivit art. 45 al decretului-lege de expropriere, desființându-se adică contractul de arendare numai pentru partea ce s'a expropriat și se dă în folosința țăranilor și reducându-se arenda proporțional cu întin-

1) Într'un număr viitor al *Dreptului* vom publica și deciziunea Inaltei Curți s. II dată în divergență.

derea expropriată; că, după punerea în aplicare a legii agrare din 1921 azi în vigoare, pe baza art. 30 al acestei legi, a cerut rezilierea contractului de arendare pe motiv că s'a expropriat mai mult de 25 la sută din întinderea totală a moșiei; că, această acțiune fiind respinsă de tribunal prin sentința No. 906 din 1922, s'a făcut de proprietar apelul de față.

Având în vedere că prin art. 30 al. II din legea agrară se prevede că, dacă suprafața expropriată trece de 25 la sută din întinderea totală a moșiei, arendașii și proprietarii au facultatea de a cere rezilierea contractului de arendare fără nici un fel de pretențiune; că, prin urmare, prin această dispozițiune a legii s'a căutat să se favorizeze proprietarii, acordându-le și lor acțiune pentru desființarea contractului de arendare, după cum se făcuse pentru arendași prin art. 45 din decretul-lege de expropriere din Decembrie 1918.

Având în vedere că, prin deciziunea No. 92 din 4 Noembrie 1920, a Comisiunii Centrale județeană din Prahova, s'a expropriat pentru cauză de utilitate națională, din moșia Blejoiu, proprietatea apelantului, o suprafață de 160 ha, 29 arii; că posterior acestei exproprieri, s'au mai expropriat 67 ha., din aceeași moșie, pentru pășune comună, prin procesul-verbal al Comisiei județene cu data de 21 Aprilie 1921, teren care s'a predat de agronomul regional cu procesul-verbal din 15 Noembrie 1922 în posesiunea și folosința comunei Blejoiu, pentru satul de reședință Blejoiu; că întru cât întinderea totală a moșiei Blejoiu, la data încheerii contractului de arendare, după cum rezultă din procesul-verbal al Comisiunii județene de expropriere din județul Prahova cu data de 25 Iulie 1919, era de 381 ha, 19 arii, cota de 25 la sută din această întindere este de 95 ha 29 arii; prin urmare suprafața expropriată excede de 25 la sută, chiar făcându-se abstracție de exproprierea pentru pășune în baza legii din 1920, cu care cota expropriată ar trece cu mult peste 25 la sută din întinderea totală a moșiei.

Având în vedere că, intimatul Pandele N. Gheorghiu Lipeanu obiectează că, apelantul nu ar putea să beneficieze de dispozițiunile art. 30 din legea agrară, ca să ceară rezilierea contractului, pe motiv că întinderea expropriată ar fi mai mare de 25 la sută din întinderea totală a moșiei și aceasta din cauză că s'a prevăzut în contract ce se va întâmpla când exproprierii făcută în baza decretului-lege din Decembrie 1918 va fi definitivă, arătându-se că se va rezilia contractul numai pentru porțiunea expropriată definitiv, scăzându-se și arenda în mod proporțional;

Având în vedere că, contractul de arendare intervenit între părți a fost încheiat la 1919, deci nu sub imperiul legii agrare, ci sub imperiul decretului-lege de expropriere No. 3697 din Decembrie 1918; că, prin art. 45 al acestui decret-lege nu se permitea decât arendașului să ceară rezilierea când se expropria mai mult de 25 la sută; că, acest drept nu l'a avut și proprietarul decât mai în urmă, prin art. 30 din legea agrară, promulgată în Iulie 1921; că, în asemenea împrejurări, nu se poate explica în speță introducerea art. 2 sus vorbit, în contract, decât cu referire la art.

45 al decretului-lege de expropriere, la o situațiune existentă la epoca contractului, și nici de cum nu se poate admite că, proprietarul a înțeles atunci să renunțe la drepturi, pe cari nu le avea dobândite, nu intraseră în patrimoniul său; că, o astfel de renunțare la beneficiul de a cere rezilierea acordată de art. 30 din legea agrară, nu se vede nici exprimată în contract, și nici nu rezultă din vreun alt act sau din fapte, cari să nu lase nici o îndoială asupra intențiunii proprietarului; că, dar obiecțiunea intimatului, în această privință, este neîntemeiată.

Având în vedere că, intimatul pretinde că art. 30 din legea agrară se referă numai la exproprierile făcute în viitor, în baza acestei legi, iar nu și la cele de sub decretul-lege 3697 din 1918, întrucât prin art. 45 din acest decret, numai arendașul are dreptul de a renunța la contractul de arendare, așa că proprietarul nu se poate prevala de art. 30, pentru a cere rezilierea contractului de arendare pentru întreaga moșie.

Având în vedere că, dacă art. 45 din decretul-lege a prevăzut numai pentru arendași că au facultatea de a renunța la întregul contract când exproprieria trece de 25 la sută din întreaga moșie, legiuitorul de la 1921, chemat să ratifice acel decret-lege, a alcătuit art. 30 din art. 45, completându-l, și cu modul acesta a pus proprietarul pe picior de egalitate cu arendașul; ca dovadă că art. 30 se referă și la exproprierile făcute pe baza decretului-lege 3697 din 1918, rezultă din modul cum este redactat acest articol, în comparație atât cu celelalte articole din legea agrară, cât și cu art. 45 din decretul-lege, mai rezultă și din dispozițiunile art. 78 ale regulamentului legii agrare, în care articol s'a prevăzut că proprietarul, ca și arendașul, este în drept să ceară rezilierea contractului și pentru exproprierile făcute pe baza decretului-lege No. 2697 din 1918.

Având în vedere că, intimatul mai susține că acțiunea de față nu ar putea fi primită, de oarece se dovedește din contractul de arendare și din mențiunile făcute pe el, că totalul sumelor de bani primite de apelant drept arendă se ridică la 42.700 lei, ceea ce întrece chiar arenda moșiei până la finele contractului, fără ca dânsul să fi avut folosința întregii moșii arendate, întrucât din primăvara anului 1919 s'au dat țărănilor 161 hectare, iar în primăvara anului 1921, s'au luat pentru islaz 67 hectare.

Având în vedere că, este adevărat că, conform legii agrare și convențiunei părților, arendașul nu este dator să plătească ca arendă decât pentru termenul rămas neexpropriat și aflat în folosința sa; în speță însă nu poate fi vorba de plată de arenda anticipată, căci dacă proprietarul va fi primit sume mai mari decât se cuveneau ca arendă, aceasta s'a datorit împrejurării că, ori de câte ori arendașul făcea plata arenzii la epocile fixate în contract, proprietarul primea banii și trecea sumele primite pe dosul contractului, la datele corespunzătoare epocii pentru când se făcea plata, fără să se socotească și să se scadă ceea ce nu se mai datora; că, dar, apelantul nu poate fi considerat ca decăzută din dreptul de a cere rezilierea.

Având în vedere că, în fine, intimatul pretinde că suprafața expropriată conform decretului-lege, era deja

dată în folosința țăranilor când s'a încheiat contractul de arendare și că proprietarul avea perfectă cunoștință de epoca de când dânsul nu mai avea folosința terenului expropriat și pentru a stabili aceasta, a invocat proba testimonială.

Având în vedere că, această cerere este inadmisibilă, căci conform art. 1191 c. civ., nu se primește nici odată dovada cu martori contra sau peste ceea ce cuprinde actul; ori, în art. 2 din contractul de arendare se zice în mod clar, că partea expropriată se cuprinde deocamdată în arendarea efectuată prin acest contract, rămânând ca numai când exproprierea va fi definitivă, să se urmeze conform art. 45 din decretul-lege de expropriere, așa că terenul expropriat la încheierea contractului, făcea parte din moșia arendată; că, de altminterlea, proba cu martori invocată de intimat este și inutilă, căci în ipoteza inadmisibilă susținută de dânsul că cele 161 ha. expropriate în anul 1919, nu au făcut parte din moșia ce i-a fost arendată, în acest caz moșia arendată era numai de 220 ha. adică 381 minus 161, la care aplicându-se cota de 25 la sută, se găsește că și numai cele 67 ha. expropriate pentru pășune, întrec această cotă; deci și într'un asemenea caz, acțiunea de reziliere a apelantului intră în prevederile art. 30 din legea agrară și art. 78 al regulamentului acelei legi.

Că, fiind astfel, apelul făcut de C. Costăscu-Comăneanu este întemeiat și ca atare unmează să fie admis.

Văzând și cererea de cheltueli de judecată, pe care Curtea, în aprecierea sa, și pe baza justificărilor făcute, le fixează la suma de 500 lei.

Pentru aceste motive admite apelul.

Semnați: N. N. Săulescu, Gr. Pherekyde, N. N. Ioanid

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

Secția II

Audiența de la 25 Aprilie 1923

Președinția d-lui Titu Magheru, Președinte

Alex. I. Drăghici cu Mitică Venculescu

VÂNZARE MOBILIARĂ. — LUCRU DE FURAT. — DEPOSEDARE. — RECOURS
CONTRA VÂNZĂTORULUI. — ART. 1909 ȘI 1910 C. CIV.

VÂNZARE. — GARANȚIE DE EVICȚIUNE. — TURBURARE DE FAPT. — ABUZ
DE AUTORITATE. — ART. 1337-1341 C. CIV.

1. Dacă posesorul actual al unui lucru de furat pe care l-a cumpărat de la un neguțator care vinde obișnuit asemenea lucruri a fost deposedat prin o dispoziție abuzivă a autorității fără să fie în prealabil despăgubit de către proprietarul originar de prețul plătit, el nu poate avea recurs în contra vânzătorului către dânsul, pentru că art. 1910, aplicabil în speță, nu prevede un asemenea recurs.

2. Vânzătorul datorește garanție de evicțiune numai pentru turburările de drept, iar nu și pentru turburările de fapt, precum nici pentru abuzul exercitat, de autoritate asupra lucrului vândut.

Curtea, în majoritate,

Având în vedere apelul făcut de Alex. I. Drăghici în contra sentinței Trib. Ilfov S. II comercială No. 126 din 1922 prin care s'a admis în parte acțiunea intentată în contra sa de către Mitică Venculescu și a fost obligat să plătească acestuia suma de lei 3500, valoarea unui cal vândut de apelant lui Venculescu și care a fost ridicat dela acesta din ordinul Parchetului Tutova, de către un oarecare Popovici Tecuceanu.

Având în vedere că, din actele și debaterile cauzei se stabilește, în fapt că, apelantul Alex. Drăghici, de profesiune geambaș de vite din București, a cumpărat în târgul de vite din R.-Sărat, 2 cai dela Ion Chițaru, cu bilete în regulă No. 1099 și 1100 din 10 Iunie 1919, cai pe cari apelantul i-a vândut în urmă la 2 persoane din București, unul lui M. Șerbănescu și altul lui M. Venculescu, intimatul de azi; că, după aceasta un oarecare Popovici Tecuceanu din Bârlad, pretinzând că acești 2 cai, sunt proprietatea sa și că i-au fost furati, cere și obține dela Parchetul Tutova, să i se încredințeze caii până la judecata definitivă a acțiunii publice pentru furt deschisă de acel Parchet în contra lui Ion Chițaru cu rechizitorul No. 489 din 1919;

Că, M. Venculescu, deposedat astfel de calul ce cumpărase dela apelant, intentează contra acestuia acțiunea de față, care s'a admis în parte prin sentința apelată.

Văzând dispozițiunile art. 1909 și 1910 c. civil;

Considerând că, din aceste texte rezultă că lucrurile mișcătoare prescriindu-se prin faptul posesiunii lor, fără să fie trebuință de vreo curgere de timp, revendicarea lor este în principiu imposibilă; că, însă legea face o excepțiune la această regulă permițând revendicarea lucrurilor mișcătoare furate sau pierdute în curs de trei ani din ziua furtului sau pierderii, rămânând posesorului de bună credință, care a fost evins, recurs în contra aceluia dela care dobândise lucrul (art. 1909); că, însă, atunci când posesorul actual al lucrului pierdut sau furat l'a cumpărat la un bălcîu sau la târg, sau la vinderea publică, sau la un neguțator care vinde asemenea lucruri, proprietarul originar nu poate să ia lucrul înapoi, decât întorcând posesorului prețul ce l'a cedat (art. 1910).

Considerând că, aplicând aceste texte la cazul de față, urmează să decidem că Popovici Tecuceanu pretins proprietar originar al calului nu putea să-l ia înapoi dela M. Venculescu, posesorul calului, decât întorcând acestuia prețul ce și el plătiise, de oarece cumpărase calul dela un geambaș de profesiune, apelantul Alex. Drăghici; că, dacă totuși printr-o dispozițiune abuzivă a Parchetului Tutova, Venculescu a fost deposedat de calul în chestiune fără să fie despăgubit în prealabil de către proprietarul originar, Venculescu nu mai poate avea recurs în contra lui Drăghici, vânzătorul către dânsul, pentru că:

a) Art. 1910, aplicabil în speță, nu prevede un asemenea recurs pe când art. 1909 îl prevede în mod formal, așa încât este loc la aplicațiunea cazului de interpretare: *qui dicit de uno, negat de altero*.

b) Apelantul Drăghici cumpărase el însuși calul în

chestiune dela un târg, deci conform art. 1910, dacă el nu l'ar fi vândut lui Venculescu, proprietarul original nu l'ar fi putut ridica dela dânsul decât întorcându-l prețul și după doctrină, cheltuielile necesare și chiar cele utile în marginea plus valutei, dobânzile de lucru — cu alte cuvinte Drăghici nu ar fi suferit nici o pagubă; or, soluțiunea nu se poate schimba, Drăghici, nu poate fi expus unui recurs din partea cumpărătorului dacă cu bună credință l'a vândut acestuia.

c) In fine, chiar dacă s'ar admite că Drăghici este ținut de acțiunea în garanție de evicțiune conform art. 1337—1341 c. civ. acțiune căreia după părerea noastră nu există în ipoteza particulară a art. 1910, încă această acțiune nu ar putea fi exercitată cu succes în contra sa de oarece vânzătorul datorește garanție de evicțiune numai pentru turburările de drept, el nu datorează garanție pentru turburările de fapt, nici pentru abuzul ce se poate exercita de autoritate asupra lucrului vândut (*fait du prince*) or, faptul Parchetului de Tutova de a ordona ridicarea calului din mâna cumpărătorului Venculescu și de a-l preda pretinsului proprietar fără să-l oblige în prealabil să întoarcă lui Venculescu prețul și cheltuielile accesorii conform art. 1910, constituie un abuz de autoritate de care vânzătorul Drăghici nu poate fi făcut responsabil, chiar după principiile garanției de evicțiune aplicate de Trib. în speță.

Considerând dar că, acțiunea este rău îndreptată în contra apelantului Al. Drăghici și că ea urmează să fie îndreptată în contra lui Popovici Tecuceanu pretins proprietar original, care potrivit art. 1910 nu poate intra în posesiunea calului ce pretinde că i s'a furat, decât întorcând cumpărătorului Venculescu, prețul ce și el a plătit lui Drăghici.

Pentru aceste motive, admite apelul.

Semnați: I. Dimancea, J. Manu, L. Ștefănescu

Opiniune

Subsemnații, pentru motivele din sentința apelată suntem de părere a se respinge apelul făcut de Al. Drăghici în contra sentinței comerciale No. 124 din 1922.

Semnați: T. Magheru, I. Coandă

NOTĂ. — Cestiunea de drept rezolvată prin deciziunea inserată aci se formulează astfel: „Prețul lucrului, cumpărat în condițiunile art. 1910 c. civ., și care se dovedește în urmă a fi de furat, trebuie să fie restituit de proprietarul original înainte de a lua înapoi acest lucru; iar cumpărătorul nu poate face pe vânzător răspunzător de evicțiune, spre a-i cere întoarcerea prețului“. In „Dreptul“ No. 39 din 3 Decembrie 1922 — ca urmare la publicarea în No. 30 din 1 Octombrie 1922 a două sentințe pronunțate de Trib. Ilfov

(secția -a civilă și secția II-a comercială), dând asupra acestei cestiuni două soluțiuni diferite — am făcut o analiză amănunțită a cestiunii, așa încât mă refer la cele cuprinse în acel articol.

Curtea de Apel s. II-a a împărțit modul de a vedea ce am susținut, a confirmat soluțiunea ce făcusem să triumfe dinaintea Trib. Ilfov s. 4-a, și a infirmat sentința Trib. comercial, care înlătura dispoziția sau cel puțin eficacitatea dispoziției din art. 1910 c. civ. și aplica în mod greșit în cauză, regulele edictate de legiutor în materia răspunderii de evicțiune.

Cauza generatoare a procesului intentat de cumpărător vânzătorului de lucru mișcător — în speță cai — a fost ridicarea cailor din posesia cumpărătorului prin ordinului Parchetului Tutova, în urma reclamațiunii celui ce pretindea că i s'au furat acești cai.

Ordinul Parchetului Tutova, prin comisie rogatorie la Parchetul Ilfov, s'a executat fără ca să se oblige acel reclamant. să înapoieze prețul de cumpărare al cailor, cumpărați în târg la R. Sărat și revânduți de un neguțator de meserie (geambaș). Luarea cailor din posesiunea ultimului cumpărător și privarea lui de folosința unui lucru dobândit în condițiunile art. 1910 cod. civil, constituiau un abuz de autoritate, deși cu cea mai bună intențiune din partea reprezentanților forței publice.

Comiterea abuzului se explică prin omisiunea dispozițiunii categorice din art. 1910 c. civ., sau prin greșita interpretare a dispozițiunii legii. Deciziunea Curței semnaleză tocmai abuzul de autoritate săvârșit, care a determinat producerea conflictului. Cazul este poate unic, fiindcă n'am cunoștința de un proces similar și în care să se fi pus cestiunea de drept debătută în speța de față.

De semnalat că, deciziunea împărțese în totul părerea din opiniunea minorității redactată, la ivirea divergenței, de către d-l consilier Viforeanu, așa că în această cestiune s'au pronunțat în sensul pe care l'am îmbrățișat dela început 4 consilieri ai secțiunii Curței.

Cred că deciziunea va fi confirmată și înaintea instanței supreme, fiindcă sunt considerațiuni puternice care justifică soluțiunea de drept pe care am susținut-o, după un examen serios.

Ion D. Filitti

Administrația revistei roagă pe d-nii abonați în întârziere a-i trimite costul abonamentului rămas neachitat.